Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto 74/2022

Ruokamarkkina-asiantuntija
Heidi Siivonen

29.8.2022

Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunto: U 43/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi EU:n maantieteellisiä merkintöjä koskevien sääntöjen uudistamisesta

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle liittyen EU:n maantieteellisiä merkintöjä koskevien sääntöjen uudistamisesta.

MTK haluaa tuoda esiin maantieteellisistä merkinnöistä ja sääntöjen uudistuksesta yleisesti seuraavaa: Maantieteelliset merkinnät tarjoavat mahdollisuuden lisäarvoon sekä tuottajalle että jalostajalle. Merkinnät ovat osa eurooppalaista ruoka- ja maatalousperinnettä, ja niillä voidaan viestiä kuluttajille sekä ruuan laadusta, alkuperästä, että jäljitettävyydestä. Olemassa oleva järjestelmä on toiminut kohtalaisesti, mutta siinä on myös kehittämistarpeita, johon nyt tulevan uudistuksen toivotaan vastaavan.

Nykyisessä järjestelmässä haasteita tuovat ruokaketjun uudet toimijat ja toimintatavat, kuten ruuan lisääntynyt etämyynti eli ruuan ja valmiiden aterioiden verkkokauppa, ja myös ruuan verkkokaupan uudet muodot, kuten meal kit- toimijat tai ilman asiakkaita toimivat ja pelkkiin kotitoimituksiin perustuvat ”haamuravintolat” (ghost kitchen, cloud kitchen). Nimisuojatuotteisiin liittyen, etämyynnin yleistyessä ja ruuantoimitusketjujen pidentyessä, sekä ruokamarkkinan ollessa globaalia, on huomiota kiinnitettävä sekä yleisesti että nimisuojatuotteiden ollessa kyseessä, myös elintarvikeväärennösten ja -huijausten valvontaan ja valvonnan riittävään resursointiin, sekä EU-tasolla, että myös kansallisesti Suomessa.

Ruuantuotannon yhä kasvavat vaateet kestävyyskriteereille koskevat myös nimisuojamerkittyjä tuotteita. Järjestelmään uusina asioina tulevat vapaaehtoiset, monipuoliset kestävyyskriteerit ovat hyvä asia, ja tuotteiden tuottajia tulee kannustaa ilmoittamaan niitä ja hyödyntämään niitä omassa markkinoinnissaan. Tuottajien asemaa ruokaketjussa tulee vahvistaa entisestään, ja nimisuojatuotteet voivat osaltaan tukea tätä. Taloudellisen merkityksen kasvaminen edellyttää kuitenkin kuluttajien tietoisuutta nimisuojajärjestelmästä ja nimisuojatuotteista, sekä niiden lisäarvosta.

Nimisuojajärjestelmän uskottavuuden ja luotettavuuden sekä tuottajien tasa-arvoisen kohtelun kannalta merkintöjen valvonnan ja oikeustoimiin liittyvien valtuuksia ja vastuita koskevien säännösten tulee olla selkeitä, kuten valtioneuvosto oikeellisesti huomauttaa. Nimisuojauudistuksen taloudelliset kustannukset ja resurssitarpeet tulee kattaa julkisen talouden varoin. Uudistuksesta ei saa koitua kustannuksia tai lisäbyrokratiaa jo tukalassa taloudellisessa tilanteessa oleville maatalousyrittäjille.

Suomessa nimisuojatuotteita on toistaiseksi rekisteröity vähän, vain 12, vaikka MTK:n näkemyksen mukaan potentiaalia nimisuojatuotteisiin ja niistä ruokaketjuun saatavaan taloudelliseen hyötyyn olisi enemmän. MTK esittääkin, että Suomessa tartuttaisiin koko ruokaketjun voimin nimisuojatuotetietämyksen edistämiseen, ja kannustettaisiin tuottajia ja yrittäjiä hakemaan tuotteille nimisuojaa ja toisaalta myös markkinoimaan ja tuotteistamaan tuotteita entistä paremmin. Ravintoloille ja yksittäisille kuluttajille nimisuojamerkinnät ja -tuotteet ovat tutkimusten mukaan vieraita, eikä niitä tunnisteta, joten myös merkin tunnettuutta kuluttajien keskuudessa tulee edistää.

Helsingissä, 29.8.2022

Heidi Siivonen
Ruokamarkkina-asiantuntija

Jussi Martikainen
Viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi